

Διδαχί



ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Δελφών & Μιαούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 2^ο | 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2022 | Αρ. Φύλλου 102

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Σχόλια στο Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Λου 13:10-17

Το ζήτημα της σχέσης των θρησκευτικών θεσμών με την ελευθερία του ανθρώπου στη σχέση του με τον Θεό κατέχει σημαντική θέση στο *Κατά Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*. Είναι αξιοσημείωτο ότι από τις 55 φορές που η λέξη “Σάββατο” απαντά στα Ευαγγέλια οι 20 από αυτές βρίσκονται στο *Κατά Λουκᾶν Εὐαγγέλιον* και σε 11 περιπτώσεις η λέξη αναφέρεται σε σχέση με κάποιο γεγονός που προκαλεί αντιδράσεις από την πλευρά ευσεβών ιουδαϊκών κύκλων σχετικά με τον τρόπο και την ανάγκη τήρησης του θεσμού.

Το ίδιο πρόβλημα θίγει και το επεισόδιο που περιγράφεται στην ευαγγελική περικοπή Λου 13:10-17, και αναφέρεται στη θεραπεία από τον Χριστό μιας κυρτωμένης γυναίκας κατά το Σάββατο. Διδάσκοντας ο Ιησούς κάποιο Σάββατο στη συναγωγή, είδε μια κυρτωμένη γυναίκα, η οποία υπέφερε από την αρρώστια της επί δεκαοχτώ χρόνια. Τη λυπήθηκε, τη φώναξε και της είπε απλά: **“Γυναίκα, απαλλάσσεσαι από την αρρώστια σου”**. Έπειτα έβαλε πάνω της τα χέρια και εκείνη

θεραπεύτηκε αμέσως και δόξασε τον Θεό για την ευεργεσία του. Αυτό όμως προκάλεσε την αντίδραση του επικεφαλής της συναγωγής, ο οποίος παρακάλεσε τον κόσμο να έρχονται να θεραπεύονται κατά τις καθημερινές και όχι τα Σάββατα, γιατί καταπατούν τον νόμο του Θεού.

Είναι γνωστό ότι ο θεσμός της αργίας του Σαββάτου ήταν ο ιερότερος από τους θεσμούς του Ισραήλ. Θεσπίζεται με τον Δεκάλογο, που ο Θεός έδωσε στον Μωυσή στο όρος Σινά. Σύμφωνα με την τέταρτη εντολή του Δεκαλόγου, ο άνθρωπος οφείλει να ολοκληρώνει όλες τις δουλειές του μέσα στις έξι μέρες της εβδομάδας και την έβδομη μέρα, το Σάββατο, να την αφιερώνει στον Θεό, επειδή και ο ίδιος ο Θεός ολοκλήρωσε μέσα σε έξι μέρες τη δημιουργία του κόσμου και ξεχώρισε την έβδομη μέρα για τον εαυτό του (Εξο 20:9-10).

Προκαλεί όμως εντύπωση στον σύγχρονο αναγνώστη το γιατί ο Θεός αποδίδει τόση σημασία σε ένα θέμα που με πρώτη ματιά φαίνεται δευτερεύον, ώστε να το περιλαμβάνει μεταξύ των δέκα πιο βασικών υποχρεώσεων του ανθρώπου και να αποδίδει σ' αυτό ίση αξία με την πίστη στον αληθινό Θεό και τον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο. Η σύνδεση της αργίας του Σαββάτου με τη δημιουργία του κόσμου είναι στην προκείμενη περίπτωση διαφωτιστική. Στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου της Γενέσεως περιγράφεται το πώς ο Θεός βάζει τάξη στο αρχέγονο χάος και πώς ξεκινώντας από τη δημιουργία του χρόνου και προχωρώντας στη δημιουργία του χώρου φτάνει στο τελευταίο και τελειότερο δημιούργημά του, τον άνθρωπο. Η αφήγηση αυτή, ανεξάρτητα από το αν σήμερα έχουν διαμορφωθεί εντελώς διαφορετικές απόψεις για το σύμπαν και την προέλευσή του, έχει τεράστια σημασία για την πίστη. Στις μυθολογίες των λαών της περιοχής η προέλευση του κόσμου περιγράφεται με παρόμοιο τρόπο με αυτόν που περιγράφεται και στην **Παλαιά Διαθήκη**. Άλλα με μια πολύ ουσιαστική διαφορά. Ο άνθρωπος στις μυθολογίες αυτές δημιουργείται για να εξυπηρετήσει μια ανάγκη των θεών· μοναδικός σκοπός του είναι η υπηρεσία των θεών και γι' αυτό δημιουργείται ως υπηρέτης τους. Αντίθετα, σύμφωνα με την αφήγηση της **Παλαιάς Διαθήκης**, ο Θεός δημιουργεί τον άνθρωπο όχι από ανάγκη αλλά ελεύθερα και ως αντιπρόσωπό του πάνω στη γη. Η σχέση Θεού – ανθρώπου δεν είναι σχέση αφέντη – δούλου, αλλά πατέρα – τέκνου, γι' αυτό προικίζει τον άνθρωπο με

όλα τα χαρίσματά του και, προπάντων, με το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής: να ακολουθήσει τον δικό του δρόμο ή τον δρόμο που του δείχνει ο Θεός. Ο κόσμος, κατά τον βιβλικό συγγραφέα, πλάστηκε από τα χέρια του Θεού τέλειος και δόθηκε ως χάρισμα στον άνθρωπο. Το αν η πορεία του κόσμου από κει και πέρα θα είναι ανοδική ή πτωτική, θα εξαρτηθεί από τις ελεύθερες επιλογές του ανθρώπου. Τοποθετώντας τον άνθρωπο ως τοποτηρητή του στη γη ο Θεός, έχει ολοκληρώσει, σύμφωνα με το κείμενο της *Γενέσεως*, το έργο του και **“αναπαύεται”**. Ο Θεός, βέβαια, δεν έχει ανάγκη από ξεκούραση, αλλά ο βιβλικός συγγραφέας χρησιμοποιεί την ανθρωπομορφική αυτήν εικόνα, για να δείξει ότι ο κόσμος δημιουργήθηκε τέλειος από τον Θεό, αφού μόνο μετά την πλήρη ολοκλήρωση ενός έργου ακολουθεί η ικανοποίηση και η ξεκούραση. Εφόσον, λοιπόν, ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο όχι ως υπηρέτη του αλλά ως παιδί του και τον κατέστησε εκπρόσωπό του πάνω στη γη, του έδωσε και το δικαίωμα της συμμετοχής στη θεία ανάπαυση, έστω και αν τα ανθρώπινα έργα δεν είναι ποτέ τέλεια και ολοκληρωμένα, έστω και αν ο άνθρωπος ακολούθησε διαφορετικές επιλογές από εκείνες που του πρότεινε ο Θεός. Ο Θεός παρέμεινε σταθερός στην επιλογή του να δημιουργήσει τον κόσμο για χάρη του ανθρώπου και όχι τον άνθρωπο για χάρη του κόσμου.

Αυτήν τη βασική επιλογή του Θεού, να σεβαστεί, δηλαδή, απόλυτα την ελευθερία του ανθρώπου και να θέλει να δημιουργήσει μια ελεύθερη σχέση μαζί του, παραθεωρεί ο αρχισυνάγωγος και γι' αυτό ο Ιησούς Χριστός τον κατηγορεί με τόσο σκληρά λόγια για υποκρισία. Αυτό που κάνει στην πραγματικότητα ο αρχισυνάγωγος είναι να μετατρέπει έναν θεσμό, όπως το Σάββατο, που θεσπίστηκε για να τονίσει την αληθινή σχέση του Θεού με τον άνθρωπο, σε έναν νεκρό τύπο, τον οποίο ο άνθρωπος πρέπει με κάθε θυσία να ακολουθεί. Προτιμάει την τήρηση του τύπου από την αληθινή σχέση με τον Θεό. Το ότι μια γυναίκα, μετά από δεκαοχτώ βασανιστικά χρόνια συνάντησε τον Θεό, θεραπεύτηκε και τον δόξασε είναι γι' αυτόν δευτερεύον, εφόσον θίχτηκε ο ιερός θεσμός του Σαββάτου.

Προφανώς η σκληρή συμπεριφορά του αρχισυναγώγου προκαλεί την αγανάκτηση του αναγνώστη της περικοπής, αλλά μια πιο διεισδυτική ματιά στη σύγχρονη πραγματικότητα θα αποκαλύψει ότι ακόμη και η ορθόδοξη θρησκευτικότητα δεν είναι απαλλαγμένη από ανάλο-

γα φαινόμενα τυπολατρίας. Περιπτώσεις ανθρώπων που, ενώ δεν παραλείπουν να τηρήσουν με κάθε σχολαστικότητα όλα τους τα θρησκευτικά καθήκοντα, στις σχέσεις τους με τους συνανθρώπους των επιδεικνύουν μια ιδιαίτερη σκληρότητα, είναι σε όλους γνωστές. Από την άλλη μεριά, δεν είναι λίγοι εκείνοι που ανησυχούν για την ολοένα αυξανόμενη εξάπλωση φονταμενταλιστικών τάσεων, ιδιαίτερα στις νεότερες γενιές των χριστιανών.

Η εξήγηση του φαινομένου είναι απλή. Όσο πιο αυστηρός είναι ένας θρησκευτικός τύπος τόσο μεγαλύτερη βεβαιότητα και ικανοποίηση προσφέρει στον άνθρωπο ότι ξεπληρώνει τις υποχρεώσεις του προς τον Θεό. Όσο δύσκολο και να είναι το να τηρεί κανείς με σχολαστικότητα τις νηστείες, να πηγαίνει τακτικά στην εκκλησία ή να κάνει πολύωρες γονυκλισίες, είναι στην πραγματικότητα πολύ πιο εύκολο από το να ψάξει να βρει αυτό που πραγματικά θέλει ο Θεός. Ο δρόμος της αγάπης και της θυσίας για τον συνάνθρωπο προϋποθέτει μια ζωντανή και ελεύθερη σχέση με τον Θεό· προϋποθέτει καθημερινή αγωνία και προσπάθεια, για να βρει κανείς τι είναι καλό και τι ζητάει ο Θεός από αυτόν και από αυτήν την άποψη είναι πολύ πιο δύσκολος από το να ακολουθήσει κανείς έναν θρησκευτικό τύπο, όσο σκληρός και αν είναι αυτός.

Όταν ο τύπος δεν κατανοείται ως μέσο που υπενθυμίζει τις ευεργεσίες του Θεού προς τον άνθρωπο και δεν καλλιεργεί τη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό, αλλά γίνει σκοπός της θρησκείας, τότε εξυπηρετεί μόνον την εγωιστική ικανοποίηση του ατόμου και στην πραγματικότητα το οδηγεί μακριά από τον Θεό. Όταν εκκλησιάζεται κανείς κάθε Κυριακή, αλλά αδιαφορεί για τον συνάνθρωπό του, όταν τηρεί όλες τις νηστείες αλλά δεν έχει χαρά, τότε δεν λατρεύει τον αληθινό Θεό, αλλά γίνεται ίδιος με τους ειδωλολάτρες. Μπορεί να είναι ευσεβής άνθρωπος, αλλά χριστιανός δεν είναι. **Η πραγματική λατρεία του Θεού βρίσκεται στην αγάπη, στην ελευθερία, στη θυσία. Γι' αυτό και ο Χριστός δεν έδωσε άλλη εντολή, παρά μόνον την εντολή της αγάπης.**

M.K.